

"Det är alldeles för lätt att lura äldre"

Familjerättsjuristen Annika Johansson, vill väcka anhöriga att skydda sina äldre

TRANEMO Det är lättare, och vanligare än man tror att lura äldre, dementa människor på deras egendom. I en del fall sker det av nära anhöriga, i andra fall av utomstående bedragare. Annika Johansson, familjerättsjurist i Gislaved och Tranemo anser att samhällets skydd borde stärkas.

"Det är väldigt svårt att efteråt bevisa att den äldre inte visste vad han gjorde."

ANNIKA JOHANSSON

– Det talas och skrivs för lite om detta, samhället har alldeles för trubbiga redskap att skydda förmögna äldre. Jag tycker det gamla omyndigförklarande, eller "ställas under förvaltare", borde användas mer, säger Annika Johansson.

Både hon och kollegor råkar ut för personer som kommer i sällskap med någon äldre och vill skriva nytt testamente eller skriva över gården.

– De här personerna är ofta värtaliga och charmiga, det är därför de kan manipulera sina offer. Och för en jurist är det väldigt svårt att vid ett samtal avgöra om en äldre är dement eller frisk. Människor kan skärpa sig när de pratar med en utomstående.

Det kan låta så här: "Han har inga släktingar", eller "Jag har gått som en son i huset", fast detta är helt falskt.

Var vaksam och gör research
Bedragarna kan komma från en organisation, eller vara en granne.

Det kan också vara en nära släkting till den äldre.

– Som jurist ska man vara oerhört vaksam. Ett tips är att fråga den äldre var den bor. Kan denne inte svara på det ska man reagera. Man kan också göra research, efter släktingar eller kolla med banken.

Det här kan få dramatiska efterverkningar, anhöriga kommer för att få hjälp med ett testamente som ändrats eller en egendom som skrivits över på någon annan.

Svårt göra något efteråt

I andra fall kan syskon undra i en bouppteckning, när stora summor pengar tagits ut från konton.

– Men det är väldigt svårt att efteråt bevisa att den äldre inte visste vad han gjorde. Det är svårt ändra

testamenten efter någons död eller gåvbrev när de väl är klara och bevitnade, säger Annika Johansson.

Men hon ger ändå exempel på fall som gått till rättslig prövning och egendomen gått tillbaka.

Annika Johansson tycker risken är störst om en äldre person är halvdement. En helt dement bor oftare på hem och är då mer skyddad.

Men om de fortfarande bor kvar hemma, är väldigt ensamma och inte har anhöriga eller någon som ser till dem, då kan de bli offer.

– Om ens äldre anhöriga ofta får besök från någon utomstående eller organisation, bör man bli vak-

sam och reagera.

Oftare förvaltare

Man kan få en god man utsedd av kommunen, men har fortfarande rättskraft. Förr fanns det möjligheter att omyndigförklara dementa, men det ansågs som en för stor inskränkning på människors integritet.

I dag kallas det att man ställs under förvaltare och då skyddas den äldre mot bedragare.

– Det är svårt, men det anser jag att man borde göra oftare, säger Annika Johansson.

ANN SOFIE WAHLBERG

Överförmyndare håller med till viss del

SKÖVDE Det finns en del möjligheter att skydda äldre dementa med god man-skapet och förvaltare tar inte bort alla risker. Det anser Jan Wallgren på Överförmyndare i samverkan.

Överförmyndarnämnden i Tranemo, Svenljunga och flera andra Sjuhäradskommuner, anlitar "Överförmyndare i samverkan" som ligger i Skövde. Jan Wallgren är jurist och chef där.

– Det är sant att omyndigförkla-

ring försvann 1989 men det ersattes av förvaltarskapet. Jag kan hålla med om att det är svårt att sätta en person under förvaltare och det handlar om domstolarnas tillämpning av lagstiftningen, säger han.

Börja med god man

Det ska vara svårt att sätta någon under förvaltare, men om det finns en hotbild runt en person kan man börja med en god man som skyddar personen mot omgivningen.

– Det gör man kanske oftare med människor med psykiska pro-

4 tips för att skydda en äldre

1 Se över en dements ägande

Dementa bör inte äga så mycket, barnen kan gå in som delägare och konton kan spärras.

ment bör man överväga att ställa under förvaltare för att denne inte ska bli utnyttjad av människor som vill sko sig.

2 Misstanke om nyupprättade testamenten

Misstänker man att någon eller en organisation manipulerat den äldre demente, kan man hos juristen formulera ett testamente som upphäver alla tidigare skrivna testamenten.

4 Ha koll

Var inte naiv eller tro att alla har ett gott syfte. Lita på din känsla om du misstänker att något är på tok. Lagg dig i, ha koll på din äldre anhörige! Hemsjukvården borde slå larm om demens, när det gäller människor som inte har anhöriga.

3 Ställa under förvaltare

Om en person är de-

KÄLLA: Annika Johansson, familjerättsjurist

blem som helt på egen hand kan förstöra sin ekonomi.

För egen del har Jan Wallgren alltmer de senaste åren börjat försöka få till begränsat förvaltarskap, där ansökningarna i tingsrätten kan vara lättare att få igenom. Att sätta förvaltarskap fullt ut kan vara som att slå ihjäl en mygga med alltför stort slagträ tycker han.

Kan skriva nytt testamente

– Man kan till exempel sätta spärr på bankkonton där förmögenheten är placerad.

Även om man har förvaltare så har personen rätt att ingå avtal. Man har skyddat en gård mot en försäljning med alltför förmånliga villkor men inte garanterat att huvudmannen inte skriver ett nytt testamente.

– Men chansen att lyckas om man klandrar ett testamente är förstås större om personen har förvaltare, säger Jan Wallgren.

ANN SOFIE WAHLBERG

På väg till Sri Lanka

Mobiler, laptops och miniräknare efterlyses

KIND Ruki och Ola Dahl driver sedan 2005 ett biståndsprojekt i Sri Lanka. Den 26 oktober reser de tillsammans med 17 andra engagerade till orten Point Pedro som är föremål för hjälpen. Behovet av elektroniska prylar är stort, inte minst till byns skola, så nu efterlyser gruppen mobiltelefoner, laptops och miniräknare att ta med sig. Även pengar är en välkommen gåva.

– Var och en får ta med sig 30 kilo bagage. Det är inte så mycket, så vi strävar efter lätta saker, säger Ola Dahl.

Ruki och Ola Dahl startade biståndsprojektet 2005. Ruki kommer själv ursprungligen från Sri Lanka, och när hon och Ola besökte landet efter tsunamin såg de att hjälpen inte nått den norra delen av ön.

– Point Pedro ligger allra högst upp, därför valde vi att hjälpa till där, säger Ruki Dahl.

Mikrolån en framgång

En del av projektet är mikrolån, som ger människor möjligheten att starta egna företag, det kan till exempel gälla att köpa in några höns, getter eller fisknät. Hittills har 98 personer lånat, främst kvinnor, och

återbetalningsgraden har varit i det närmaste hundra procentig.

– Det roliga är att många först börjar med ett litet lån, och när de sedan betalt tillbaka det har de kommit och ansökt om ett nytt lån för att utöka verksamheten, säger Ruki, och berättar om ett exempel:

– En familj som fick lån startade med 20 höns, sedan blev hönsen fler och de fick inte sålt alla ägg på orten. Då kom de för att låna pengar till en moped, så de kunde åka iväg och avyttra äggen.

– Det är verkligen hjälp till självhjälp, de får självrespekt när de kan försörja sig själva, säger Jan Manfred, som i många år varit verksam i Mogaskolans dagsverkesprojekt, som också bidrar till biståndsprojektet.

Faddrar sökes

Projektet har även byggt 26 hus i Point Pedro. Ytterligare en del av hjälpen består av fadderverksamhet. 76 barn får hjälp av projektet.

– Som fadder betalar man 200 kronor i månaden. Alla de 76 barnen får dela på hjälpen, oavsett om man har en fadder eller inte, men det saknas fortfarande faddrar. De som är intresserade får gärna höra av sig till mig, säger Ruki Dahl.

Två resor om året

Två gånger om året åker Ruki och Ola till Point Pedro tillsammans med faddrar och andra som vill delta i projektet. Resorna är en nödvändighet för att se till att hjälpverksamheten fungerar. De betonar att all hjälp går fram, resenärerna betalar själva för resa och uppehälle.

– Kyrkan har tidigare hjälpt oss med flygbiljetter, och Mogaskolans dagsverke bidrar varje år med pengar. Men vi behöver pengar bland annat till Rukis resor, så vi tar gärna emot bidrag, säger Ola Dahl.

Ruki och Ola lägger mycket tid och kraft på projektet, men de får också mycket tillbaks, säger Ruki.

– Det roligaste är när man kommer dit och ser vad man har gjort för att andra ska få det bättre.

Ola håller med, och tillägger:
– Ruki har fått oerhört mycket beröm för att det här är den enda hjälpverksamheten som fungerar. Tack vare att hon kan språket uträttat hon mer på en vecka där än vi andra skulle göra på ett år!

KATARINA JOHANSSON

FOTNOT Sista inlämningsdatum för gåvor till projektet är 16 oktober.

Om man vill stötta biståndsprojektet i Point Pedro kan man även sätta in pengar på bankgiro 5251-4338.

ELEKTRONIK TILL HJÄLP. Ola och Ruki Dahl, Jan Manfred och Lars-Gunnar Rubne är alla engagerade i insamlingen till Sri Lanka. Landet har drabbats svårt, både av krig och av tsunamin 2004, och orten där de driver sitt biståndsprojekt är i stort behov av inte minst elektronik, som laptops och mobiltelefoner. – Det vi räknar som elektronikskrot är guld värt för dem, säger Lars-Gunnar Rubne.

FOTO: KATARINA JOHANSSON

LAGFARTER I SVENLJUNGAKOMMUN

Revesjö Stom 1:3

Adress: Revesjö Forsamlingshem, Svenljunga Datum: 2012-03-30 Pris: 560 000 kr Förvärvare: Bartoli, Vladimir Miro Överlåtare: Förvaltnings AB Borim

Gälared 2:75

Adress: Konvaljevägen 4, Hillared Datum: 2012-03-30 Pris: 700 000 kr Förvärvare: Eskilsson, Johan Fredrik Förvärvare: Viklund, Jennie Louise Överlåtare: Hagström, Sten Jimmy Överlåtare: Hagström, Jenny Linnéa

Gälared 1:86 m.fl.

Adress: Gälared Smedjebo ,

Hillared Datum: 2011-06-17

Pris: 220 000 kr Förvärvare: Larsson, Björn Robert Överlåtare: Duracz, Anita

Billeberg 4:24

Adress: Kolarp Furubacken 103, Sexdrega Datum: 2010-05-31 Pris: 510 000 kr Förvärvare: Sörensen, Bent Överlåtare: Lund, Mette Överlåtare: Grinda Rasmussen, Mikael

Svenljunga 5:174

Adress: Bäckemadsvägen 9, Svenljunga Datum: 2012-04-23 Pris: 640 000 kr Förvärvare: Björling, Leif Sigvard Arnold Förvärvare: Björling, Monica Christina Överlåtare: Ekstrand,

Elin Margareta Överlåtare: Ekstrand, Karin Maria

Baskered 1:17

Adress: Redslared Gunnarsbo, Svenljunga Datum: 2012-03-21 Pris: Arv,tes,bpt,bod Förvärvare: Allings dödsbo, Karin Lollo Margareta Överlåtare: Alling, Karin Lollo Margareta

Häcksvik 3:15

Adress: Siggebergsvägen 6A, Häcksvik, fler adresser finns Datum: 2012-04-11 Pris: 380 000 kr Förvärvare: Brännell, Ulf Christer Förvärvare: Brännell, Christina Ewertsdotter Överlåtare: Bofast AB